

Justisdepartementet
Kriminalomsorgavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Også sendt pr. e-post til postmottak@jd.dep.no

Deres ref:
201103228-/TRH

Vår ref: #119315v1/th

Saksbehandler: Trude Hafslund
th@advokatforeningen.no
T +47 22 03 50 61

31.08.2011

Høringsuttalelse - frigang fra første dag

I Innledning

Vi viser til departementets høringsbrev av 17. juni 2011 vedrørende ovennevnte høring.

Det er en prioritert oppgave for Advokatforeningen å drive rettspolitisk arbeid gjennom høringsuttalelser. Advokatforeningen har derfor en rekke lovutvalg inndelt etter fagområder. I våre lovutvalg sitter advokater med særskilte kunnskaper innenfor det aktuelle fagfelt og hvert lovutvalg består av advokater med ulik erfaringsbakgrunn og kompetanse innenfor fagområdet. Arbeidet i lovutvalgene er frivillig og ulønnet.

Advokatforeningen ser det som sin oppgave å være en uavhengig høringsinstans med fokus på rettssikkerhet og på kvaliteten av den foreslåtte lovgivningen.

I saker som angår advokaters rammevilkår vil imidlertid regelendringen også bli vurdert opp mot advokatbransjens interesser. Det vil i disse tilfellene bli opplyst at vi uttaler oss som en berørt bransjeorganisasjon og ikke som et uavhengig ekspertorgan. Årsaken til at vi sonderer mellom disse rollene er at vi ønsker å opprettholde og videreutvikle den troverdighet Advokatforeningen har som et uavhengig og upolitisk ekspertorgan i lovgivningsprosessen.

I den foreliggende sak uttaler Advokatforeningen seg som ekspertorgan. Saken er forelagt lovutvalget for strafferett og straffeprosess. Lovutvalget består av Erling O. Lyngtveit (leder), Arild C. Dyngeland, John Christian Elden, Gunhild Lærum, Inger Marie Sunde og Torfinn Svanem.

Advokatforeningen avgir følgende høringsuttalelse:

II Sakens bakgrunn

Justis- og politidepartementet har fremmet forslag om regelendringer som åpner for frigang fra

første dag i påbegynt soning, når dette anses sikkerhetsmessig forsvarlig. Forslaget innebærer at innsatte vil få frigang til å gå på skole eller arbeid utenfor fengselet. Bakgrunnen for forslaget er en oppfølging av føringer tilkjennegitt i ”St. meld. nr 37 (2007-2008) Straff som virker – mindre kriminalitet – tryggere samfunn”, og departementet peker på at særlig unge innsatte bør gis frigang så tidlig som mulig.

III Advokatforeningens kommentarer til forslagene

Advokatforeningen er positiv til en endring av gjeldende regelverk som innebærer at frigang først kan innvilges etter en sammenhengende frihetsberøvelse på minst 4 måneder og at domfelte i tillegg må ha sonet minst 1/3 av straffetiden. Vi deler departementets oppfatning av at særlig unge innsatte bør gis frigang så tidlig som mulig. Men også eldre domfelte og residivister kan tross handlingen de er dømt for, være i arbeid eller utdanning som kan danne grunnlag for et lovlydig liv, noe som kan bli vesentlig skadelidende ved avbrudd under soning.

Advokatforeningen er enig i at ordningen ikke bør begrenses etter lovbruddskategori, men etter domslengde. Vi er imidlertid ikke enig i at grensen trekkes ved en fengselsstraff på inntil 1 år. Det kan tenkes avgjørelser der store deler av dommen er gjort betinget, kanskje nettopp på grunn av en positiv utvikling hos domfelte eller pga lang saksbehandlingstid og brudd på EMK art 6. I et slikt tilfelle kan den domfelte ha kommet langt i en rehabiliteringssituasjon, som kan bli vesentlig skadelidende ved soning uten mulighet for frigang. Foreningen forslår derfor følgende utforming av

§ 3-14 første ledd:

Domfelte kan påbegynne frigang fra første dag av gjennomføringen, dersom hele eller den ubetingede del av den idømte fengselsstraff, ikke overstiger 1 år.

Endringer i retningslinjene:

Ved en slik utforming av regelen blir forslaget til endring av annet ledd første punktum i retningslinjene overflødig. Følges ikke Advokatforeningens forslag, er det helt nødvendig med en unntaksbestemmelse som foreslått. Vi mener imidlertid at ordet ”unntaksvis” bør kunne utgå, da kravet om ”særlige og tungtveiende grunner” uansett vil resultere i en streng praksis. Begrepet ”unntaksvis” kan medføre en for restriktiv praksis og hemme fornuftig skjønnsutøvelse.

Advokatforeningen finner grunn til å understreke at adgangen til å innvilge frigang fra første dag, ikke må gjøre det ”enklere” å idømme fengselstraff i saker som ellers kunne ha vært avgjort med samfunnsstraff. Ei heller må den innskrenke ordningen med gjennomføring av straff i hjemmet. Frigang innebærer fengsels-/institusjonsopphold i de av døgnets timer og i helger, der man ikke er i arbeid eller skole. Unge overtredere vil også i disse timene kunne utsettes for negativ påvirkning i fengselet, dømte foreldre kan ikke på samme måte som ved dom på samfunnsstraff følge opp sine omsorgsforpliktelser i det daglige etc. Advokatforeningen ser derfor på forslaget først og fremst som et velkomment supplement og vi er positiv til det initiativ til regelverksendringer som er tatt, da dette anses om en naturlig oppfølging av St.meld. 37. (2007-2008).

Advokatforeningen mener dagens begrensninger med hensyn til arbeid i egen eller nære pårørendes virksomhet, eller selskaper der en har eierinteresser eller verv, bør fjernes. Soningsmyndigheten må stå fritt til å vurdere om frigang er hensiktsmessig og forsvarlig i den

enkelte sak, uavhengig av hvor virksomheten skal utøves.

IV Avslutning/oppsummering

Advokatforeningen støtter forslaget om frigang fra første dag, og at ordningen ikke begrenses av lovbruddskategori. Foreningen støtter forslaget om en viss begrensning etter domslengde, dog slik at også lengre fengselsstraffer som er gjort delvis betinget kan danne grunnlag for en slik ordning dersom den "ubetingede del" ikke overstiger 1 år. Advokatforeningen mener dagens begrensninger med hensyn til arbeid i egen eller nære pårørendes virksomhet, eller selskaper der en har eierinteresser eller verv, bør fjernes.

Vennlig hilsen

Berit Reiss-Andersen
leder

Merete Smith
generalsekretær